

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2021-1-8>

УДК 368.97:[338.48.51+338.48.52]

JEL G22, L83, D71

А. С. Романів

кандидат географічних наук, доцент, декан
природничо-географічного факультету
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка С. Дем'янчука, м. Рівне
e-mail: romanivrivne@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0547-282X>

Н. Р. Миронець

кандидат історичних наук, доцент, декан факультету
європейської освіти Міжнародного економіко-гуманітарного
університету імені академіка С. Дем'янчука, м. Рівне
e-mail: nina_tmyr@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2336-3157>

Ж. М. Герасимчук

студентка 4-го курсу спеціальності «Туризм»
природничо-географічного факультету
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка С. Дем'янчука, м. Рівне
e-mail: zhannachechelyuk.4267@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2006-4867>

**СТРАХУВАННЯ АКТИВНИХ ТА ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ В
УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ**

Ринок активного та екстремального туризму досить швидко розвивається. Туристи, які надають перевагу активному та екстремальному відпочинку, є групою підвищеного ризику, а безпека туриста є головним пріоритетом і залежить від якісного страхування. Частка страхових компаній в Україні, які займаються страхуванням туристичних подорожей, становить близько 10% загальної їх кількості. Проведене дослідження страхових послуг у сфері туризму вказує на такі особливості цього ринку в Україні: відсутність пакетів страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму в пакетах окремих компаній; відсутність єдиного нормативного підходу до класифікації тарифних пакетів і віднесення до них тих або інших видів туризму; висока вартість послуг страхування та наявність обмежень у страхуванні окремих екстремальних видів туризму. Критеріями, які були обрані для ранжування страхових компаній у секторі страхування екстремальних видів туризму, були: наявність прозорих програм полісів, які дозволяють страхувати активний відпочинок та екстремальні види туризму, доступність та адекватність цінової політики, відгуки клієнтів, економічні показники діяльності компаній. Одним з пріоритетних шляхів розвитку страхових послуг у цьому секторі є запровадження європейської практики страхування вузькоспеціалізованих видів активного та екстремального туризму через діяльність туристичних клубів та асоціацій, які залучатимуть широку аудиторію прихильників, а також проводитимуть просвітницьку роботу з мінімізації ризиків.

Ключові слова: активний відпочинок, екстремальні види туризму, страховий поліс, тарифний пакет, страхова компанія.

**Romaniv A., Myronets N., Herasymchuk Z. INSURANCE OF ACTIVE AND EXTREME TYPES OF
TOURISM IN UKRAINE: CURRENT SITUATION AND PROSPECTS**

The purpose of the article is to analyze the modern state and problems of insurance of active recreation and extreme types of tourism in the market of insurance services of Ukraine and develop measures to improve them. The study used methods of comparison, analysis and synthesis, and the method of generalization. In order to rank insurance companies in accordance with their attractiveness to customers for insurance of active recreation and extreme tourism, the authors proposed criteria and developed their own methods of carrying out the estimation of the companies. The market for active and extreme tourism is developing quite rapidly. Tourists who prefer active and extreme recreation are a high-risk group, and tourist safety is a top priority and depends on quality insurance. The share of insurance companies in Ukraine going in for travel insurance is about 10% of their total. The conducted study of insurance services in the sphere of tourism indicates the following features of this market in Ukraine: the lack of insurance packages for active recreation and extreme tourism in the packages of individual companies; the lack of a unified regulatory approach to

classification of tariff packages and the attribution to them of certain types of tourism; high cost of insurance services and the presence of restrictions in insurance of certain extreme types of tourism. The authors selected the criteria when ranking insurance companies in the extreme tourism insurance sector: availability of transparent policy programs to insure active recreation and extreme tourism, availability and adequacy of pricing policy, customer comments, economic indices of companies' activities. One of the priority ways to develop insurance services in this sector is the introduction of European insurance practice for specialized types of active and extreme tourism through the activities of tourist clubs and associations that will attract a wide. The article for the first time analyzes in detail the problems of insurance of active recreation and extreme tourism in the market of insurance services of Ukraine, offers its own approaches to the methods of rating insurance companies in the field of active recreation and extreme tourism. The present international experience in providing similar insurance services is described and the ways of its implementation in Ukraine are considered. The practical significance of the obtained results is that the conducted assessment of the insurance market of active and extreme tourism can be used at different levels from local to national, in particular: when choosing travel insurance packages for both individuals and tour operators or travel agents; to improve insurance packages by insurance companies of Ukraine; public organizations, associations promoting the development of active and extreme tourism; to improve insurance policy at the state level.

Keywords: active recreation, extreme tourism, insurance policy, tariff package, insurance company.

Постановка проблеми. Однією із сучасних світових тенденцій туристичного ринку є зростання попиту на пригодницькі тури та на подорожі, які передбачають заняття активними літніми чи зимовими видами відпочинку. Підвищеною популярністю користуються також екстремальні види рекреаційних занять і розваг (стрибки з парашутом, альпінізм, дайвінг, фрірайд, даунхіл та ін.), індустрія яких постійно розвивається в межах популярних туристичних регіонів. Більшість видів активного відпочинку характеризуються підвищеним рівнем травматизму, а екстремальні види активного відпочинку та спорту можуть становити серйозну загрозу життю та здоров'ю для їх учасників. Однією з обов'язкових умов перетину кордону багатьох країн світу є наявність у туристів страхових полісів, які б забезпечували покриття медичних та інших витрат, які виникають у разі нещасних випадків чи інших непередбачуваних обставин. Страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності за шкоду, заподіяну життю чи здоров'ю туриста або його майну, є обов'язковим видом страхування (п. 31, ст. 7 Закону України «Про страхування») [1]. Проте наявність страхового поліса не забезпечує покриття тих витрат страхувальників, які не передбачені умовами договору поліса. Види активного відпочинку та екстремальних занять під час подорожі зазвичай не входять в основну програму туру, а тому не підлягають обов'язковому страхуванню. Страхування життя та страхування від нещасних випадків учасників самодіяльних подорожей, особливо на внутрішньому ринку, здійснюється майже виключно на добровільній основі.

Аналіз останніх досліджень. Загалом ринок страхування туристів в Україні є висококонкурентним середовищем, але його загальний розвиток залежить від економічної ситуації в державі та рівня відповідності нормативної бази у сфері страхування міжнародним стандартам. Загальні тенденції розвитку страхового ринку України досліджено в працях багатьох вітчизняних науковців, зокрема Є. Войнової

[2], В. Дзюбенко, К. Зайченко [3], І. Рудь [4] та ін. Окремі питання щодо страхування туристів на вітчизняному ринку розкрито в публікаціях Н. Власова, К. Вейнберг [5], Н. Сливенко [6]. Проблеми страхування активних та екстремальних видів туризму в Україні лишаються недостатньо розкритими в науковій літературі.

Метою статті є аналіз сучасного стану та проблем страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму на ринку страхових послуг України та розроблення заходів щодо їх удосконалення.

Основні результати дослідження. Послуги страхування туристів в Україні забезпечують страховики – фінансові установи з різним господарським статусом, які отримали у встановленому законом порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності [1]. Характерною рисою ринку страхових послуг упродовж останнього десятиліття є постійне скорочення кількості страхових компаній (СК). Як видно з побудованого графіка (рис. 1), з першого кварталу 2012 р. по I квартал 2020 р. кількість страхових компаній в Україні скоротилася майже вдвічі (з 443 до 225). Станом на 30.06.2020 р. в Україні діяли 215 страхових компаній, 10 з яких розташовані в зоні операції Об'єднаних сил (ООС) і на території АР Крим. У першій половині 2020 р. тільки 22 компанії (близько 10%) займалися «страхуванням життя» (СК «life»), тоді як інші працювали на ринку інших страхових послуг (СК «nonlife»). Ще однією специфічною рисою страхового ринку України є низький рівень особистого страхування громадян країни (4-5%) порівняно з країнами Західної Європи чи США (близько 60%).

Департамент нагляду за страховим ринком України зазначає, що зменшення частини страховиків відбувається з власної ініціативи, а також вказує на характерні ознаки таких страховиків [8]:

- непрозора структура власності;
- відсутність у портфелі фізичних осіб;
- порушення нормативів.

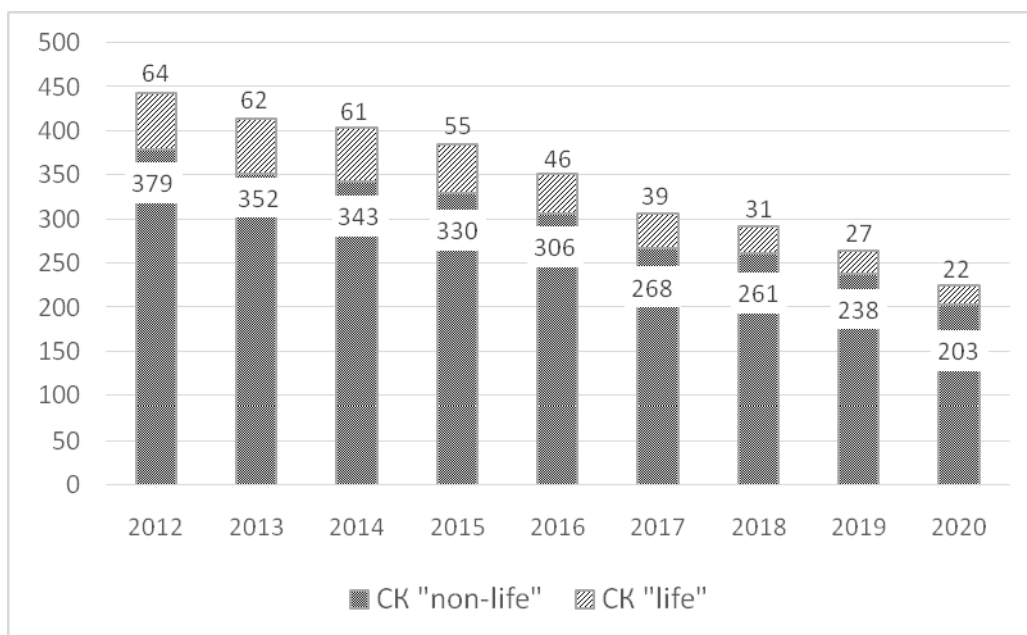

Рис. 1. Динаміка кількості страхових компаній у 2012-2020 рр. (станом на I квартал кожного року).

Джерело: побудовано авторами за даними [7].

Такі тенденції на ринку страхових послуг України є свідченням того, що ринок поступово очищується від «гравців ринку» із сумнівною репутацією, а дрібні компанії частково поглинаються великими міжнародними компаніями.

Світова пандемія COVID-19 також внесла певні корективи в розвиток вітчизняного страхового ринку:

- перелаштування страхового ринку на дистанційну форму;
- стрімкий розвиток електронних страхових полісів та електронної комерції в страхуванні, що почала конкурувати з регіональними класичними мережами продажів;
- поява пакетів страхування на випадок зараження COVID-19 як на внутрішньому ринку, так і під час туристичних подорожей за кордон.

Оскільки туристи, які надають перевагу активному та екстремальному відпочинку, є групою підвищеного ризику, а безпека туриста є головним пріоритетом і залежить від якісного страхування, розглянемо наявні страхові пакети для подорожуючих у розрізі окремих компаній. Для цього ми спробували оформити страхові поліси через офіційні сайти страхових компаній, які є «активними гравцями» з надання послуг страхування туристів на ринку України. За основу дослідження обрано двотижневий тур в країні Європи (рис. 2).

Детальний аналіз структури, цінової політики та інших параметрів більш як 20 страхових компаній на ринку України дозволив зробити низку висновків.

1. В Україні відсутній єдиний нормативний підхід до класифікації пакетів страхових туристичних послуг. Страхові компанії часто використовують такий поділ страхових пакетів для подорожуючих: А

(початковий), В (стандартний, середній), С (повний). Проте є інші підходи до класифікації: L, XL, XXL (СК VUSO); S, M, L (НСК «Оранта»); Optimal, Platinum (СК INGO), «Стандарт», «Бізнес» та «Престиж» (PZU Україна) та інші. Кількість опцій, які підлягають страхуванню в різних компаніях, також суттєво відрізняється навіть у межах тарифних пакетів однієї категорії. Мінімальні базові тарифні пакети для подорожуючих можуть містити від п'яти (СК «Оберіг», Промислово-страхова компанія та ін.) до 10-12 (СК INGO, Європейське туристичне страхування, СК VUSO) опцій страхування.

2. Вибір тарифних пакетів у разі страхування туристичних подорожей за категоріями «економ», «стандарт», «бізнес», «престиж», як правило, ніяк не впливає на страхування активного відпочинку чи заняття екстремальними видами туризму. Пакети вищої категорії крім базових опцій страхування від нещасних випадків чи необхідності надання невідкладної медичної допомоги під час подорожі дозволяють додатково страхувати затримку рейсів, утрату багажу, страхування відповідальності перед третіми особами, надання юридичних послуг, оплату за потреби приїзду родичів тощо.

У багатьох страхових компаніях вибір видів активного відпочинку (літні види туризму, зимові види туризму, заняття спортом на аматорському рівні, професійний спорт, екстремальні види туризму) є окремою опцією, яка за додаткову плату може входити як до базових тарифних пакетів, так і до пакетів вищої категорії. Включення до базового пакету опції страхування екстремальних видів туризму чи професійного спорту призводить до зростання ціни за поліс у середньому в 2,5-3,5 рази, а інколи і значно вище (СК АСКА – у дев'ять разів).

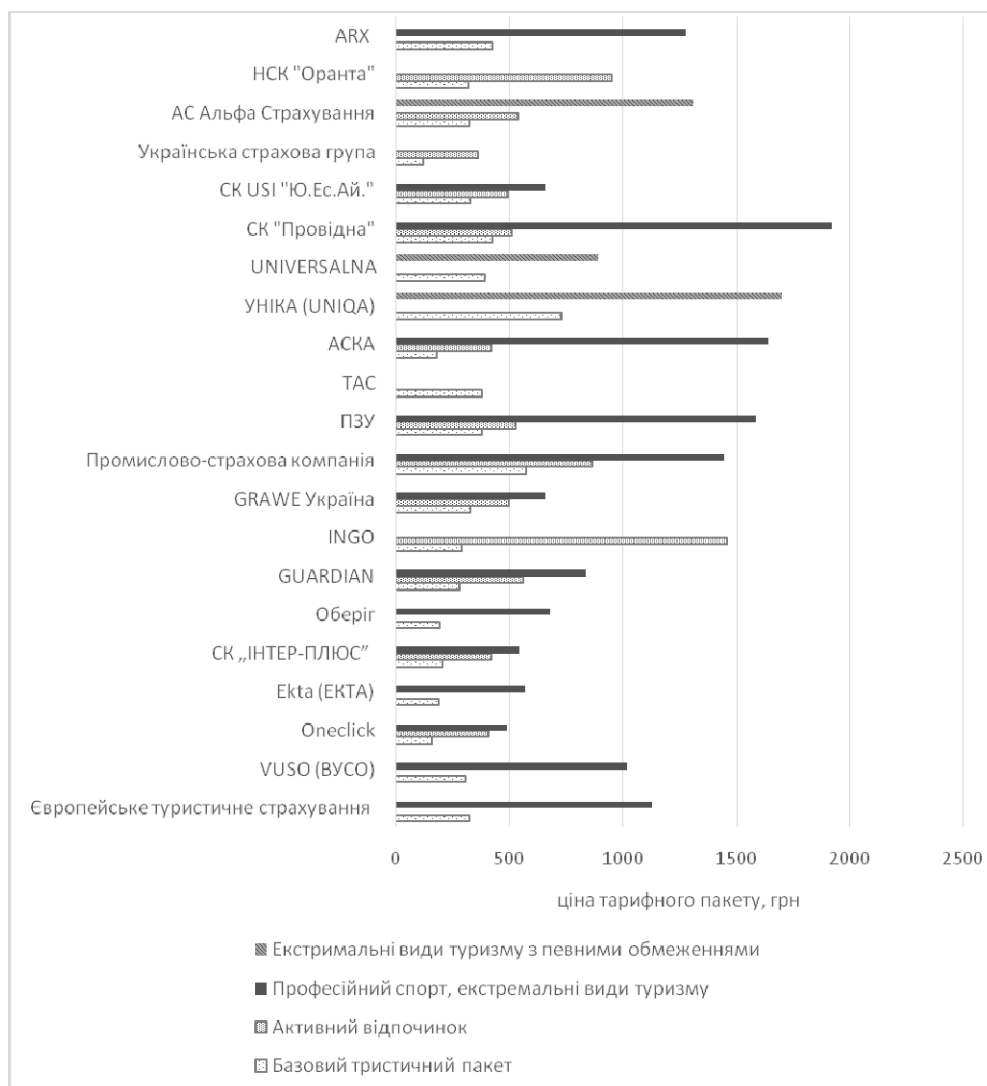

Рис. 2. Вартість базового двотижневого (14 днів) страхового туристичного поліса в країні Європи

Джерело: побудовано авторами за даними офіційних сайтів страхових компаній станом на 01.01.2021 р. [9-29].

3. Низка компаній пропонує страхові поліси подорожей або оферти, які не страхують випадки, пов'язані з будь-яким активним відпочинком (Страхова група TAC), або з відсутнім чітким розмежуванням активних видів відпочинку, що може призвести до спірних ситуацій у разі настання страхового випадку (ПрАТ «Європейське туристичне страхування», Національна акціонерна страхова компанія «Оранта»). Окремі компанії, пропонуючи поліси страхування екстремальних видів туризму та підвищуючи на них ціну, вводять суттєві обмеження на ті чи інші види діяльності: альпінізм і дайвінг (СК UNIVERSALNA, СК УНІКА, АС Альфа Страхування); рафтинг (СК УНІКА) та ін. Зокрема, у програмі «Екстрим» компанії АС Альфа страхування, відшкодуванню підлягають тільки страхові випадки під час трекінгових гірських сходжень до висоти 2500 метрів 1-2 категорій складності, тоді як заняття альпінізмом або будь-які подорожі в більш високогірних гірських системах страхуванню не підлягають.

Для ранжування страхових компаній за привабливістю їх для клієнтів щодо страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму нами обрано чотири критерії та розроблено власну методику бального оцінювання. Першим критерієм для оцінювання є наявність у тарифних пакетах страхових компаній прозорих програм полісів, які дозволяють страхувати активний відпочинок та екстремальні види туризму. Другим параметром для оцінювання є доступність та адекватність цінової політики щодо страхування екстремального відпочинку. Третій критерій – відгуки клієнтів про діяльність компаній у галузі страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму. Для врахування економічних показників діяльності компаній за четвертий показник обрано бальну оцінку Mind Club EJOURNAL, яка щорічно визначається для страхових компаній на підставі їхньої фінансової звітності. Оцінка Mind Club враховує такі параметри: фінансова стійкість підприємств, боргове навантаження, рівень виплат, приріст страхових премій, приріст капіталу страхових компаній, кептивність компанії, входження

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

до міжнародних фінансових груп, якість врегулювання ризиків та інші [30]. На підставі сумарної кількості балів проводимо ранжування страхових компаній (рис. 3).

Проведене ранжування 20 страхових компаній на ринку страхових послуг показує, що найвищим у сфері страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму є рейтинг компаній VUSO (BYCO) та ARX, які мають широкий спектр страхування екстремальних видів відпочинку та спорту, реалізують помірну цінову політику і мають досить стабільні фінансові показники діяльності. Найнижче місце в рейтингу посіла страхова компанія ТАС, у структурі пакетів якої відсутнє страхування активного відпочинку чи екстремальних видів туризму й спорту. Результати рейтингування дають уявлення про загальну картину в зазначеному секторі страхування, однак не можуть розглядатись як універсальний критерій у разі страхування окремих

екстремальних видів туризму, оскільки навіть компанії з високим рейтингом можуть мати певні обмеження в страхуванні окремих видів відпочинку. Інколи бюджетного страхового поліса компанії з посередніми показниками може бути цілком достатньо для туристичної мандрівки, що не передбачає екстремального відпочинку. Індивідуальним споживачам, які планують туристичну подорож, або суб'єктам туристичного ринку (туроператорам, турагентам) доцільно аналізувати ринок страхових послуг у секторі окремого одного чи кількох видів активного туризму, на який зорієнтований тур, а тоді обирати страхову компанію. Варто зазначити також, що декілька «активних гравців» на ринку страхування туристичних послуг України не були охоплені рейтингуванням через недостатню доступність і публічність інформації в інформаційному просторі.

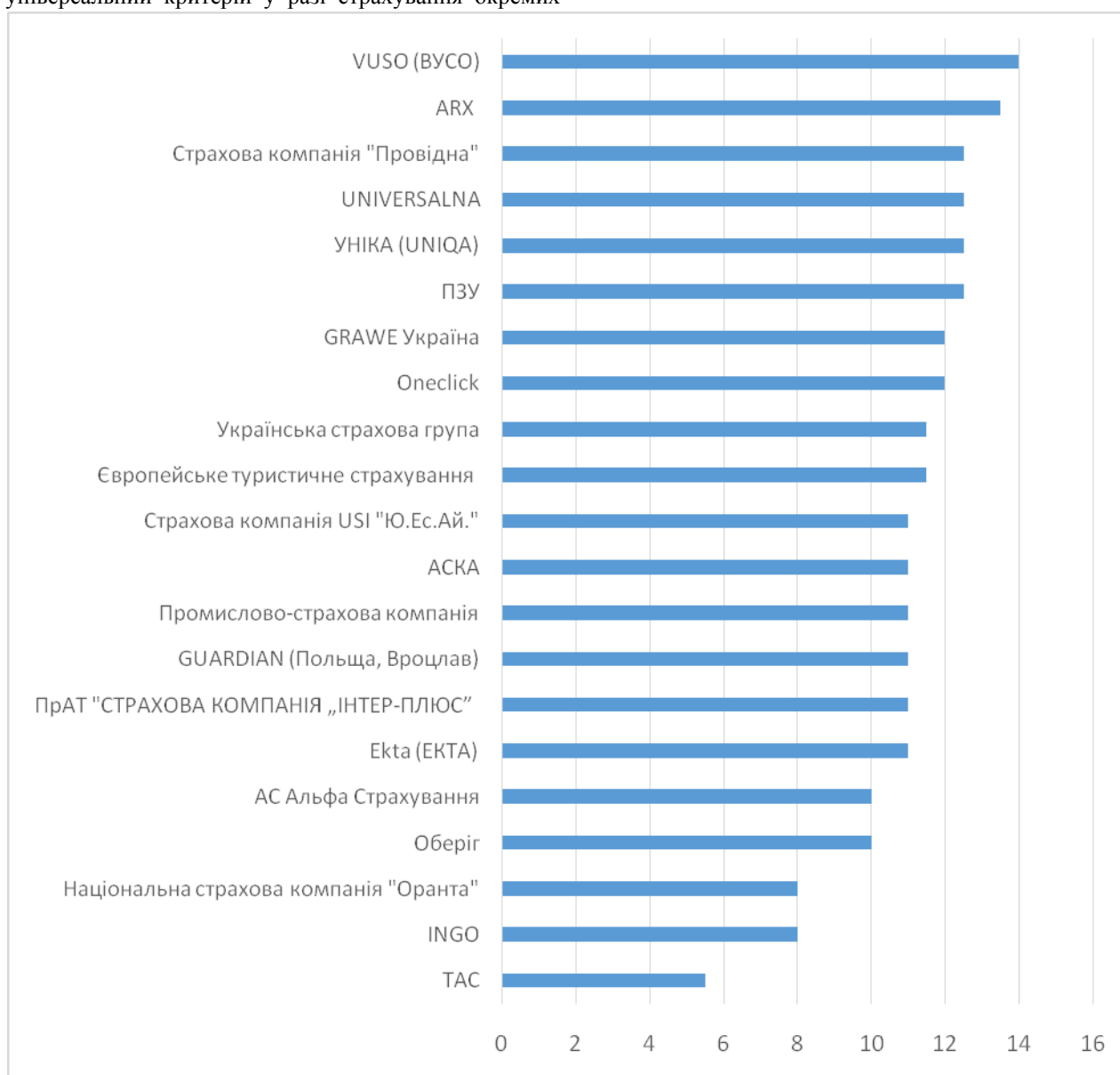

Рис. 3. Ранжування страхових компаній щодо страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму

Джерело: побудовано авторами.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

Результати проведеного дослідження страхового ринку України дозволяють зробити висновок, що страховий ринок у цьому секторі послуг знаходиться тільки на стадії формування. У країнах з високим розвитком економіки (ЄС, США, Канада) та зі сформованою загальнодержавною системою медичного страхування на страхування екстремальних видів туризму й спорту суттєво впливають громадські організації та асоціації, котрі, укладаючи угоди зі страховими компаніями, забезпечують для своїх учасників пільгові умови страхування в одному чи кількох видах активного туризму. Прикладом можуть бути альпійські клуби та асоціації альпінізму країн Європи: Асоціація альпінізму Австрії (Österreichischer Alpenverein), Асоціація альпінізму Словенії (PZS), Німецький альпійський клуб (DAV), Федерація альпінізму Франції (FFCAM), Швейцарський альпійський клуб (SAC). Особливість діяльності таких організацій полягає в тому, що вони залучають величезну аудиторію любителів відпочинку в горах (Асоціація альпінізму Австрії – понад 500 тис., Німецький альпійський клуб – 1,3 млн осіб) і забезпечують через страхові компанії страхування не тільки альпінізму та гірських сходжень, але й зимових видів відпочинку, рафтингу та ін. Масовість учасників цієї програми

дозволяє суттєво знижувати собівартість одного страхового поліса та покривати ризики в разі необхідності.

Як приклад розглянемо страхування гірських видів туризму через Асоціацію альпінізму Словенії (табл. 1). На початок кожного року члени альпійських клубів, що входять до Асоціації, сплачують річний внесок, розмір якого залежить від категорії особи. Для членів однієї родини діє система знижок. Асоціація перераховує частину коштів страховій компанії Generali Group, яка забезпечує страхування в горах учасників клубів протягом календарного року. Крім страхових полісів учасники клубів отримують різноманітні бонуси та пільги у вигляді знижок на проживання в гірських притулках, на користування канатними дорогами, придбання туристичного спорядження в окремих спеціалізованих магазинах тощо. Тісна співпраця альпійських клубів і асоціацій різних країн між собою дозволяє отримати знижки на туристичні послуги проживання не тільки в межах своєї країни, але й інших країн Європи, Канади, США. Просвітницька робота серед своїх членів, система підготовки та сертифікації гідів дозволяє підвищити рівень надання туристичних послуг у цьому секторі та знижує кількість страхових випадків.

Таблиця 1

Страхування гірських видів туризму та додаткові пільги для членів Асоціації альпінізму Словенії (PZS)

Категорії членства в Асоціації альпінізму Словенії (PZS), розмір річного членського внеску	Страхові випадки, які покриваються для учасників подорожей у гори (гірські сходження, альпінізм, зимові види спорту, рафтинг та ін.)	Додаткові пільги для членів Асоціації альпінізму Словенії (PZS)
<i>Категорія А</i> Доросла особа, активний учасник гір (60 євро)	<i>Широкий спектр пільг</i> Випадкова смерть чи інвалідність в альпіністській діяльності Витрати на порятунок у горах за кордоном у країнах світу до висоти 6500 м Страхування відповідальності в країнах світу Страхування опіків, переломів, утрати зору, слуху, смерті через пожежу	Знижки до 50% на ночівлю в гірських притулках, що входять до Асоціації Знижки на ночівлю в гірських притулках асоціації країн Європи та Канади Знижки на придбання спеціалізованої літератури Знижки на купівлю квитків чи абонементів на канатні дороги
<i>Категорія В</i> Доросла особа, активний учасник гір (28 євро)	<i>Базові пільги</i> Випадкова смерть чи інвалідність в альпіністській діяльності	Знижки на придбання туристичного спорядження в окремих спеціалізованих туристичних магазинах
<i>Категорія В1</i> Особа старше 65 років, активний учасник гір (21 євро)	Витрати на порятунок у горах країн Європи та Туреччини	
<i>Категорія S+S</i> Учень школи або особа зі статусом студента до 26 років (18,5 євро)	Страхування відповідальності в країнах Європи та Туреччини	
<i>Категорія P+O</i> Дитина дошкільного віку або учень початкової школи (8 євро)		

Джерело: складено авторами за матеріалами Асоціації альпінізму Словенії [31].

Висновки. Результати проведених досліджень ринку страхових послуг України у сфері активного відпочинку та екстремальних видів туризму вказують на перспективність кількох напрямів розвитку страхування у цьому секторі:

- розроблення та уніфікація страховими компаніями тарифних пакетів, які б забезпечували страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму в межах України та зарубіжних країн;

- запровадження сертифікації гідів у сфері активних видів туризму відповідно до міжнародних стандартів, що сприятиме мінімізації ризиків для життя та здоров'я учасників подорожей;
- запровадження загальнодержавної системи медичного страхування;
- посилення ролі громадських організацій, асоціацій у розвитку активних видів туризму (зокрема Федерації спортивного туризму України), підвищення їхньої безпеки, а також налагодження співпраці зі страховими компаніями, що дозволить сформувати вузькоспеціалізовані тарифні пакети у страхуванні окремих видів активного відпочинку та екстремального туризму чи спорту.

Перелічені заходи сприятимуть підняттю рівня послуг у секторі страхування активних подорожей і екстремальних видів туризму, підвищенню безпеки та захищеності громадян нашої країни як на внутрішньому, так і міжнародному туристичних ринках.

Список використаних джерел

1. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 86/96-ВР: станом на 20 грудня 2016 р. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Войнова Є. Ринок страхових послуг України і його позиціонування серед провідних страхових ринків світу. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 1(54). С. 104-116. DOI: <https://doi.org/10.35774/sf2018.01.104>
3. Зайченко К. С., Дзюбенко В. М. Страховий ринок України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 5(16). С. 270-275. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-5-46>
4. Рудь І. Ю. Тенденції розвитку страхового ринку України. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Серія: Економічні науки: зб. наук. пр. 2017. Вип. 5. С. 182-185.
5. Власова Н. М., Вейнберг К. О. Страхові технології в індустрії туризму. *Культура народів Причорномор'я*. 2009. № 176. С. 82-84. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/35474>
6. Сливенко В. А. Вирішення проблем безпеки в туризмі шляхом страхування. *Ефективна економіка*. 2014. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2836>
7. Підсумки діяльності страхових компаній за І квартал 2020 року. *Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг*: сайт. 2020. URL: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/sk_I_%202020.pdf
8. Результати аналізу звітності страховиків за І півріччя 2020 року. Київ, 2020. *Національний банк*

України: сайт. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article

9. Національна акціонерна страхова компанія «Оранта»: сайт. 2020. URL: <https://oranta.ua>
10. *Українська промислова страхова компанія*: сайт. 2020. URL: <https://ic.kharkov.ua>
11. *Європейське туристичне страхування*: сайт. 2020. URL: <https://eurotravelins.com.ua/ua>
12. *Оберіг*: сайт. 2020. URL: <https://www.oberig-sg.com>
13. *Страхова група ТАС*: сайт. 2020. URL: <https://sgtas.com.ua>
14. *Guardian*: сайт. 2020. URL: <https://grdn.com.ua>
15. *One Click*: сайт. 2020. URL: <https://www.oneclick.ua>
16. *Интер Плюс*: сайт. 2020. URL: <https://www.inter-plus.com.ua>
17. *Княжа*: сайт. 2020. URL: <https://kniazha.ua>
18. *Альфа страхування*: сайт. 2020. URL: <https://alfaic.ua>
19. *Провідна*: сайт. 2020. URL: www.providna.ua
20. *УНІКА (UNIQA)*: сайт. 2020. URL: <https://uniqa.ua/ua>
21. *ARX*: сайт. 2020. URL: <https://arx.com.ua>
22. *GRAWE*: сайт. 2020. URL: <https://www.grawe.ua>
23. *INGO*: сайт. 2020. URL: <https://online.ingo.ua>
24. *PZU Україна*: сайт. 2020. URL: <https://www.pzu.com.ua>
25. *Universalna*: сайт. 2020. URL: <https://universalna.com>
26. *Ю. Ес. Ай*: сайт. 2020. URL: <https://usi.net.ua>
27. *АСКА*: сайт. 2020. URL: <https://aska.ua>
28. *BVCO (VUSO)*: сайт. 2020. URL: <https://vuso.ua>
29. *Українська страхова група*: сайт. 2020. URL: <https://ukringroup.ua/ua>
30. *Mind Club EJOURNAL*: сайт. 2020. URL: <https://mind.club>
31. *Planinska Zveza Slovenije*: Website. 2020. URL: <https://www.pzs.si>

References

1. Pro strakhuvannya [On insurance] (1996). Law of Ukraine, adopted on 1996, Mar 07, 86/96-VR. *Legislation of Ukraine*: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
2. Voynova, Ye. (2018). Rynok strakhovykh posluh Ukrayiny i yoho pozytsionuvannya sered providnykh strakhovykh rynkiv svitu [Ukrainian insurance market and its positioning among the world's leading insurance markets]. *Svit finansiv – The world of finance*, 1(54), 104-116. DOI: <https://doi.org/10.35774/sf2018.01.104> [in Ukrainian].
3. Zaychenko, K. S., Dzyubenko, V. M. (2019). Strakhovyy rynek Ukrayiny: suchasnyy stan ta perspektyvy rozvytku. [Insurance market of Ukraine: current state and prospects of development]. *Pryazovs'kyi ekonomichnyy visnyk – Azov Economic Bulletin*, 5(16), 270-275. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-5-46> [in Ukrainian].

4. Rud, I. Yu. (2017). Tendentsiyi rozvytku strakhovoho rynku Ukrainy [Trends in the insurance market of Ukraine]. In Naukovyy visnyk Mykolayivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Seriya: Ekonomichni nauky [Scientific Bulletin of Mykolayiv State University named after V. O. Sukhomlynsky. Series: Economic Sciences]: Vol 5. (pp. 182-185). [in Ukrainian].
5. Vlasova, N. M., & Veynberh, K. O. (2009). Strakhovi tekhnolohiyi v industriyi turizmu [Insurance technologies in the tourism industry]. *Kul'tura narodov Prychernomor'ya – Culture of the peoples of the Black Sea region*, 176, 82-84. Retrieved from <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/35474> [in Ukrainian].
6. Slyvenko, V. A. (2014). Vyrishennya problem bezpeky v turizmi shlyakhom strakhuvannya [Solving security problems in tourism through insurance]. *Efektivna ekonomika – Effective Economy*, 3. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2836> [in Ukrainian].
7. Pidsumky diyal'nosti strakhovykh kompaniy za I kvartal 2020 roku [Results of insurance companies for the first quarter of 2020] (2020). *National Commission for State Regulation of Financial Services Markets*: Website. Retrieved from https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/sk_I_%202020.pdf [in Ukrainian].
8. Rezul'taty analizu zvitnosti strakhovykiv za i pivrichchya 2020 roku [Results of the analysis of the reporting of insurers for the first half of 2020] (2020). *National Bank of Ukraine*: Website. Retrieved from https://bank.gov.ua/admin_uploads/article [in Ukrainian].
9. *National joint-stock insurance company «Oranta»*: Website (2020). Retrieved from <https://oranta.ua> [in Ukrainian].
10. *Ukrainian Industrial Insurance Company*: Website (2020). Retrieved from <https://iic.kharkov.ua> [in Ukrainian].
11. *European Travel Insurance*: Website (2020). Retrieved from <https://eurotravelins.com.ua/ua> [in Ukrainian].
12. *Oberih*: Website (2020). Retrieved from <https://www.oberig-sg.com> [in Ukrainian].
13. *TAS Insurance group*: Website (2020). Retrieved from <https://sgtas.com.ua> [in Ukrainian].
14. *Guardian*: Website (2020). Retrieved from <https://grdn.com.ua> [in Ukrainian].
15. *One Click*: Website. Retrieved from <https://www.oneclick.ua> [in Ukrainian].
16. *Inter Plus*: Website (2020). Retrieved from <https://www.inter-plus.com.ua> [in Ukrainian].
17. *Knyazha*: Website (2020). Retrieved from <https://knyazha.ua> [in Ukrainian].
18. *Alpha Insurance*: Website (2020). Retrieved from <https://alfaic.ua> [in Ukrainian].
19. *Providna*: Website (2020). Retrieved from www.providna.ua [in Ukrainian].
20. *UNIQA*: Website (2020). Retrieved from <https://uniqa.ua/ua> [in Ukrainian].
21. *ARX*: Website (2020). Retrieved from <https://arx.com.ua> [in Ukrainian].
22. *GRAWE*: Website (2020). Retrieved from <https://www.grawe.ua> [in Ukrainian].
23. *INGO*: Website (2020). Retrieved from <https://online.ingo.ua> [in Ukrainian].
24. *PZU Ukraine*: Website (2020). Retrieved from <https://www.pzu.com.ua> [in Ukrainian].
25. *Universalna*: Website (2020). Retrieved from <https://universalna.com> [in Ukrainian].
26. *USI*: Website (2020). Retrieved from <https://usi.net.ua> [in Ukrainian].
27. *ASKA*: Website (2020). Retrieved from <https://aska.ua> [in Ukrainian].
28. *VUSO*: Website (2020). Retrieved from <https://vuso.ua> [in Ukrainian].
29. *Ukrainian insurance group*: Website (2020). Retrieved from <https://ukringroup.ua/ua>
30. *Mind Club EJOURNAL*: Website (2020). Retrieved from <https://mind.ua> [in Ukrainian].
31. *Alpine Association of Slovenia*: Website (2020). Retrieved from <https://www.pzs.si> [in Slovenian].

Надійшло 26.12.2020 р.